

Sygn. akt III CK 489/03

POSTANOWIENIE

Dnia 3 listopada 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

SSN Maria Grzelka

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z wniosku J.P.

przy uczestnictwie L.P. i S.B.

o dział spadku i zniesienie współwłasności,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej w dniu 3 listopada 2004 r.,

na rozprawie

kasacji uczestniczki L.P.

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 23 maja 2003 r., sygn. akt [...],

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 23 maja 2003 r. Sąd Okręgowy w K. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w W. z dnia 5 lipca 2001 r. w ten sposób, że ustalił, iż przedmiotem postępowania jest dział spadku i zniesienie współwłasności określonych nieruchomości stanowiących współwłasność wnioskodawcy J.P. oraz uczestniczek L.P. i S.B. Sąd Rejonowy rozpoznawał sprawę jedynie jako sprawę o zniesienie współwłasności, co zostało zakwestionowane w apelacji wnioskodawcy. J.P. podnosił, że w istocie przedmiotem postępowania jest dział spadku po M.P. oraz zniesienie współwłasności pomiędzy wnioskodawcą a uczestniczką L.P.

Sąd Okręgowy przeprowadził uzupełniające postępowanie dowodowe i ustalił, że będące przedmiotem podziału nieruchomości (działka nr [...] /2 o powierzchni 158 m² oraz wyodrębniony lokal mieszkalny wraz z udziałem we współwłasności nieruchomości stanowiącej działkę nr [...] /1) stanowiły własność nie żyjącego M.P. Spadek po nim nabyli jego żona K.P. w 4/16 oraz dzieci J.P., T.P., M.P. i L.P. każde po 3/16 części. Następnie spadkobiercy K.P., T.P. i M.P. darowali całe swoje udziały we własności nieruchomości lokalowej wraz z udziałem we współwłasności nieruchomości wspólnej oraz swoje udziały w nieruchomości nr [...] /2 uczestniczce L.P. W ten sposób współwłaścicielami są J.P. w 3/32 oraz L.P. w 29/32 częściach. W skład spadku po M.P. wchodzi wyłącznie nieruchomości będące przedmiotem podziału.

Sąd Okręgowy dokonał podziału obu nieruchomości - lokal mieszkalny przyznał na wyłączną własność L.P., natomiast z działki nr [...] /2 wyodrębnił dwie nieruchomości, przyznając działkę nr [...] /6 J.P., a działkę [...] /5 L.P. Ponadto zasądził spłatę od J.P. na rzecz L.P.

Uczestniczka L.P. wniosła od postanowienia Sądu drugiej instancji kasację, powołując się na nieważność postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

Zdaniem skarżącej nieważność ta wynika z naruszenia art. 510 § 1 i 2 k.p.c., gdyż Sąd nie wezwał do udziału w sprawie wszystkich spadkobierców M.P., mimo przyjęcia, że jest to postępowanie o dział spadku i zniesienie współwłasności.

Ponadto uczestniczka wskazała naruszenie art. 510 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 682 k.p.c., polegające na przesłuchaniu K.P. jako świadka i poczynienie na podstawie jej zeznań ustaleń, co do sytuacji pozostałych współspadkobierców, nie biorących udziału w sprawie oraz naruszenie art. 684 k.p.c., gdyż Sąd nie ustalił składu majątku spadkowego. W ramach podstawy naruszenia prawa materialnego (art. 393¹ pkt 1 k.p.c.) skarżąca zarzuciła naruszenie art. 211 k.c., przez dokonanie podziału fizycznego działki nr [...]2 w taki sposób, że nastąpiło znaczne zmniejszenie wartości rzeczy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że rozpoznawana sprawa jest sprawą o dział spadku po M.P. oraz o zniesienie współwłasności, powinno pociągnąć za sobą określone konsekwencje procesowe. Przede wszystkim powinni wziąć udział w postępowaniu wszyscy spadkobiercy (art. 510 k.p.c.), a ponadto sąd miał obowiązek ustalić skład i wartość spadku ulegającego podziałowi (art. 684 k.p.c.).

Nie ulega wątpliwości, że w rozpoznawanej sprawie nie brali udziału wszyscy spadkobiercy M.P. Sąd drugiej instancji ustalił, że spadek po tym spadkodawcy nabyli K.P., J.P., T.P., M.P. i L.P. Tymczasem w postępowaniu brali udział jedynie J.P. oraz L.P. Taka sytuacja oznacza naruszenie art. 510 k.p.c. w związku z art. 680 i nast. k.p.c. Zgłoszone w kasacji zarzuty są zatem oparte na uzasadnionych podstawach.

Sąd Najwyższy nie uznał natomiast za uzasadniony zarzutu nieważności postępowania. W doktrynie oraz w orzecznictwie istnieje spór co do skutków, jakie pociąga za sobą nie uczestniczenie w postępowaniu wszystkich zainteresowanych osób. Nie odnosząc się do tych kontrowersji w sposób bardziej szczegółowy należy jedynie zauważyć, że w okolicznościach niniejszej sprawy Sąd Najwyższy nie stwierdził nieważności postępowania wynikającej z art. 379 pkt 5 k.p.c. Tym niemniej naruszenie przepisów, o którym była mowa wyżej, mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia, co uzasadniało uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 393¹³ § 1 k.p.c.).

